

[Undervisningsministeren.]

gjorde det ret radikalt; de, der oplevede den Tid, kan maaske huske, at han stavede „sejsten“ med „j“ og ikke med „k“.

Det var første Gang, der fandt Autorisation af en bestemt Retskrivning Sted, men den forekom en ikke ringe Del af den offentlige Mening for radikal. Meningen var, at der skulde udgives en Retskrivningsordbog, og Docent Saaby skulde skrive den, men det varede lidt længere, end man havde tænkt. Scavenius' Efterfølger som Kultusminister, Goos, modificerede hans Retskrivning noget i tilbagegaaende Retning, og dette blev saa den Saabyske Retskrivning; som fra 1892 har været den autoriserede i de danske Skoler.

Den Saabyske Ordbog laa imidlertid ikke aldeles fast, og efter Saabys Død indførtes der smaa Forandringer i de skiftende Udgaver; den er udkommet i alt i 8 Udgaver. Derfor paatog Dr. Bertelsen sig i 1916 at forestaa Udgivelsen, saa vi kunde faa en virkelig fast Retskrivning her i Landet, og i 1920 blev der nedsat et Retskrivningsudvalg — vi har for saa vidt allerede et saadant Udvalg, det bestaar den Dag i Dag. Det skete den 31. Marts 1920; da jeg saa disse Sager efter, morede det mig, for Beslutningen derom er undertegnet af daværende Undervisningsminister Rovsing, det er en af de ganske faa Bedrifter, om man vil kalde det saa, som det kortvarige Ministerium Liebe kan rose sig af — naturligvis var Sagen forberedt under Forgængeren, Keiser-Nielsen — og Udvalget selv blev nedsat den 14. April 1920 af Undervisningsminister P. J. Pedersen, der sad i det maa-nedlange Ministerium Friis, naturligvis ogsaa efter Forberedelse under de tidligere Ministre.

Dette Udvalg kom til at bestaa af 6 Medlemmer; der er sket en enkelt Omskiftning paa Grund af Dødsfald; det sidder den Dag i Dag og bestaar af Dr. Bertelsen som Formand, Undervisningsinspektør Bjørneboe, Professor N. A. Larsen, Forfatteren Poul Levin som Repræsentant for Forfatterforeningen, Dr. Marius Kristensen som Repræsentant for Dansk Retskrivningsforening og Professor Sandfeld som Repræsentant for Universitetet.

Dette Udvalg er villigt til at gøre Indstilling til Ministeren, hvis han har noget Ønske derom. Det har ifølge disse Forordninger af 1920 Bemyndigelse til at foretage ganske smaa, lidet betydende Ændringer, som saa kan komme i skiftende Udgaver af det, der nu har afløst Saabys Ordbog, nemlig Retskrivningsudvalget Ordbog — den

udkommer for Resten netop nu i disse Dage i 3die Udgave —, men det har ikke Bemyndigelse til at foretage væsentlige Forandringer; alle principielle eller større Forandringer skal indstilles til Ministeren, som saa kan afgøre dem administrativt.

Udvalget har siden 1920 til hver Undervisningsminister rettet en Henvendelse bl. a. imod de store Bogstaver, men uden Resultat — dog ikke til den sidste Undervisningsminister, hvis Kamp for de store Bogstaver var saa bekendt, at man fandt det overflødig at henvende sig til ham. Det vil maaske erindres, at Undervisningsminister Appel i 1920 ønskede at indføre de smaa Bogstaver og gjorde et Forsøg derpaa efter Indstilling fra dette Udvalg, men tøvede saa længe dermed, at der rejste sig en offentlig Mening derimod, og Appel maatte møde i Finansudvalget, og efter Samtaler dér stillede han Sagen i Bero; det var maaske meget klogt af ham.

Se, efter min Mening — det er min personlige Mening — bør en Retskrivningsreform foretages saa sjældent som muligt, med store Mellemlum, maaske med Menneskealdres Mellemlum, fordi den altid vil blive meget besværlig og vil medføre betydelige Omkostninger. Pressen, Forlag og ogsaa de fleste Politikere vil paa Forhaand være Modstandere af en nogenlunde gennemgribende Retskrivningsreform. En saadan bør derfor være forholdsvis sjælden. Det er mest Pædagoger, Skolemænd og Sprog-mænd, der interesserer sig derfor. Men jeg mener ganske vist, at er Udviklingen naaet til en saadan Modenhed, er der blevet en saadan Afstand mellem Talesprog og Skriftsprog, at det af den offentlige Mening findes naturligt at skride til en Forandring, saa bør man foretage den ret grundigt for saa at faa Ro igen og faa faste Rammer, der kan holde sig længst muligt, maaske i Menneskealdrer.

At bringe Overensstemmelse mellem Talesprog og Skriftsprog anser jeg for en Umulighed; selv for Professor Jespersen, der jo gør Forsøg derpaa, selv for ham lykkes det ikke — og af den ganske naturlige Grund, at vi ikke udtaler Ordene ens. Vi udtaler et Ord paa een Maade i almindelig daglig Tale, paa en anden Maade i poetisk Sprog, i højere Tale, her fra Rigsdagens Talerstol, fra Prædikestolen, fra Teatrets Scene o. s. v. Naar Professor Jespersen staver „ha“, „ta“, „da“ i Stedet for „have“, „tage“, „dag“ o. s. v. — ja, saa er der jo dog det at mærke derved, at vi ikke saa sjældent siger „have“, „tage“, „Dag“. Eller naar han staver „far“, saa er der den Ting